

REGÉLO.

Pesten csötörtökön december 21^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi díjja helyben képekkel 5 ft borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyesszáma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pográny és vidéke

Nyitra vármegyében.

(Folytatása.)

Az itt lakó Magyar (a' köznépet értvén) élete módjára nézve egyszerű, sorsával megelégedő. Elérti a' polgári szövetségnek azon törvényét, melly őt robotos parasztnak rendelte, kinek idomtalan viskói csinosb épületekkel, füstös konyhái tisztesb fejér kéményekkel cseréltetnek már fel évenként. Ezekben sovány ételök mellett is (nehány vagyonsabbakat kivéven) egészségesek, 's kemény természetűek. Sorsa ellen panaszkodás nélkül él e' vidéki Magyar úgy, mint a' Nyitra városi piperés nép. Azt tartja ő is a' derék Berzsenyivel „Nem kér chinai pamlagot, sem márvány-palotát a' megelégedés!”

Mi a' ruházat módját illeti, ennek diszes idomzatában, kivált a' leány-személyek, sürgén vetélkednek. A' tavasznak és nyárnak nagyobb részét a' zabori szőlőkben töltik; naponként oda jártukban nem várják a' hajnal pirultát, hanem már akkor napi bérökért dolgoznak, midőn még csak jelentgeti érkezését a' hajnal, és mint minden magyar leány, nem a' vásáron veszik a' festéket, hanem mindennap a' hasadó hajnal pirosságától kölcsönzik azt. Sokan csuporban magukkal vitt sovány étkekkel, többen száraz kenyérrel, legtöbben mit sem vihetvén magukkal mások adományával megelégedve huzzák a' napnak súlyát; csakhogynapi díjokból szerzett tisztességes, diszes, egyszersmind az időnek szelleméhez illő öltözeteikben egymás felett szívők nyugalmit lelhessék. A' földmivelő munkásságának iparja pedig csak abban is kitetszik, hogy mihelyt hatvan hetven forintja van itt a' parasztnak, azt azonnal egy két darab szőlőre, rétre, vagy szántó földre adja-ki; és így vannak e' vidéken több szőlővel is, száz és több akó borral, földekkel bíró parasztok.

De még a' magyar nemzeti pallérozódásnak is számos buzgón tisztelőjére találunk az itt lakó pórnéphen. Sok itt lakó földész nemes ösztönt érez a' tudományok nemzetesítésére; a' magyar íróknak tu-

dós értekezéseiket nemcsak örömet hallják ők, de Kisfaludy, Berzsenyi, Faludi, Mátyási, Ányos, Gyöngyösi, és több koszorúsunk munkájából sok helyet könyv nélkül is elmondanak; minek bebizonyításul szolgál a' közlött rajzképen karszékbén ülő, arcz-vonalai-ban és haja elrendezésében élte eredetéhez pontig hasonló, pogrányi földész, ki a' „vasárnapi újságnak“ olvasásában, melyet kezdetétől fogva folyvást járát, örömmel foglalkozik.

Kereszteléskor.

A' csecsemőnek születése után, szülei azonnal meghívják a' bába által kereszt-atyáknak azokat, kikhez szeretet és bizodalom vonza őket. A' bába a' kitűzött házba lépte után benyújtja mézes pálinkával tölt ajándéküvegét (melly egy messzelynél kevesb nem lehet) a' ház asszonyának, ki előtt követségét, ekként nyilváníti: „a' világra jött kisdednek szülei (nevöket nevezi) kéri kegyelme-teket, lennének szivesek magzatjokat az anyaszentegyház rendelése szerint szent kereszttség vizére felemelni. Ezén ajánlásnak elfogadá-sa után az öröm-hirrel rögtön vissza siet a' bába, és a' keresztelen-dőt egyik legközelebbi rokona által templomba viteti, őt keresztany-jának ott általadandót, ki kereszt fiát vagy leányát néhány huszas-sal megajándékozza, a' pénzt t. i. a' csecsemőnek takarójába köt-vén. Ekkor őt rokonának vissza adja a' nélkül, hogy a' most kereszt-teltnek házánál személyesen megjelenék. — Kereszttség után, midőn a' vissza vitt csecsemő édes anyjának általadatik, a' bába a' már őt váró keserű nectarral töltött köszöntő üveget felemeli e' szókkal: „Az édes Jézus áldjon-meg bennünket és vajdtt asszonyunkat most született kicsinyével együtt. Adjunk hálát neki, hogy asszonyunkat a' szerencsés szülésre, ártatlankáját pedig boldog keresztsgre segí-tette. Tartsa őt az Isten, apjának anyjának örömére, Jézus neve dicséretére, embereknek becsülésére, a' holtakat pedig vigye men-nyeknek országába.“ — Ekkor az üveget kiüríti.

A' bábának tisztje a' kisdedet napjában kétszer langyos vízben fürösztetni, mi egy hétig tart. Díj fejében a' bábát mind annyiszor borral 's kenyérrel megkínálják. A' komaasszony a' gyermek-ágyast háromféle meleg étellel és egy itsze borral, vagy annyi mennyiségű pá-linkával kétszer hetenként megtiszteli. A' gyermekszülés napjától he-tedik, nyolczadik, vagy tizedik napon, csak vásár- vagy ünnepnap legyen, ünnepélyesen tartatik a' keresztelési lakoma, melyre a' bá-ba meghívja a' komákat több előkelő rokonnal együtt, kik étel-lel 's itallal batusan megrakodva jelennek-meg a' vendéglő háznál, hol barátságos 's atyafiságos köszöntések és fogadások után ebédhez ülnek, melyet már vacsorának lehet nevezni. Ennek a' házi asszony fürge ügyelése és szive tisztaságának legvidorabb kitünése legkelle-

mesb fűszere. Mielőtt a' levest feladnák, a' borral, mézes hanyag pálinkával, kalácsal, és egyéb csemegékkel gazdagon megvetett asztal készen áll a' vendégek kényelmére.

Először adják-fel a' köménymagos levest, és mindenkinek tányért, kanalat, kést, villát. Ekkor az asztalnak elnöke feláll, jelt ad a' többinek az asztali áldásra, és Istennek adományaiért fenszóval dicséretet mondanak. A' levest közönségesen a' komaasszony osztja-fel a' vendégek között; ezt felváltja a' marha hús tormával; — ezt nyomban követi a' kolosvári, vagy is riskásával és vágott marha hússal vegyített — szalennával pedig bőven körülparkányzott zsiros káposzta. Ennek helyébe lépnek a' következendők: főtt tyuk riskásával vagy metélttel; — marha-máj eczetes mártalékkal; — fekete leves pörkölt lúd-vérrel; — pecsenye, kolbász, sódor, sült malacz 's a' t. Étél közben hiven vigyáz a' házi gazda még beteges nőjével és gyors szolgálatot tevő övéivel vendégeire, hogy minden kényelmeik perczig teljesüljenek; gyakran felkél, megfordul közöttök, és kötelességének tartja vendégeit gyakrabban itatra 's ételre szállítani; inni pedig soha sem szokás a' nélkül, hogy valamelyik vendégnek egységére ne tétetnék.

Lakoma végén a' bábaasszony egy keszkenőbe pólyázott mosófát hoz-be, és a' vendégeket, a' keresz-atyát és anyát felszólítja, hogy kereszt-fijokat megajándékoznák, kik valamint a' többi ott ülők is leteszik a' mosófára néhány krajczárból álló ajándékukat, mi a' bába tulajdona marad. — Mielőtt az asztaltól eltávoznának, halát adnak az Istennek minden jótéteményeiért; a' szülő asszony pedig az alatt komaasszonyának kosarát megtölti kalácsal, és így érzékeny megválás között őt 's többi vendégeit haza eresztí.

(Folytatása következik.)

ELBESZÉLÉS.

Titkolt szerelem.

(Folytatása.)

Hintó vagy postakocsi minden kisebb városban és faluban ritkaság; fürdön azonban, hol illyesmit látni megszoktak, fel sem veszik. Így midőn reggeli 10 órakor egy kocsi a' tábornok lakása előtt megállott, kevesen tudakozódtak utána, kié lehet az?

Vizéri ur a' terembe lépett, nagybátyját megölelte, 's a' dámaikat illedelemmel üdvözlé.

Az ifjú mintegy 25 éves lehetett, nyulánk deli természetű, idomos tagokkal és szabályos arccsal, szóval, szép férjfiú, 's mi még legszebb volt, ezt nem látszék észre venni, mert inkább mással baj-

lódott, mint magával. Nyílt tekintetén szenvedés nyomai voltak láthatók. Az ut alkalmatlanságai vagy más valami ok hegedt sebéit ismét felszakaszták.

Figyelmesen vizsgáltam Ninát; de tekintetén csak legkisebb megindulást sem lehetett látni. Henriket udvarián fogadá, egészségéről nyájasan tudakozódott, és baja feletti részvételét jelenté; de én egészen mást vártam.

Henrik láthatólag meg volt indulva, gondolatai kifejezésére alig talált szót, és lekötölezettnek gondolám magamat, ha az utról és időről (melly nem légkellemesb volt) beszélve, zavarából kisegitem. E' társalgás unalmassága lázadt érzeteit csakugyan le is csilapítá; lassan lassan magához tért, és szabadon lélekezett. — Vannak pillanatok, melyekben az egykedvűk és unalmasok is használhatók valamire.

Délutánra az idő kitisztulván. Moravanba 's nagy Pöstyénbe rándultunk; megnéztük a' templomosok épületének omladványát, és a' bankai szép tájakat is. Henrik többször közeledett Ninához; de az karát vagy férjének vagy anyjának nyujtá, 's ha szóllt, felém fordult.

Estve Henrik a' tábornokkal piquettezett, hirlapokat olvasott előtte, 's figyelemmel — melyly szebb sorsra volt volna melő — hallgatta végig a' bárónénak két értekezését, melyek alatt én többször ásitoztam. Csak koronként 's lopva veté nagy fekete szemeit Ninára, ki oldalt kis asztalkánál himzett, 's Henrik iránt semmivel több figyelemmel nem volt, mint bár akárki más iránt.

Csalódtam. — Következtetéseim hamisak voltak. Henrik, meg lehet, hogy szerette Ninát, de ez rá sem gondolt.

Más nap reggel elutazásunknak előnapján, Nina, mig anyja irt, zongorázott. A' dal, melyet énekelt, olly igen vidám volt, olly élénken zengett, hogy minden kétségem, minden gyanúm eloszlott. — ,Annak szívében nem rejtezik szenvedély — gondolám magamban — ki illyen dalt illy vidámon 's illy tökélylyel énekelhet.'

E' pillanatban lépett a' szobába egy fiatal orvos, pesti ismerősöm, ki bizonyos beteget kísért ide. Katonák táborozásaikról, írók műveik 's orvosok betegeikről beszélnek, és pedig méltó joggal. Így orvos barátom is, a' dámákat unatkoztatni akarván, minden csudálatos és különös gyógymódját előkezdé beszélni, mindeniket ugyan annyi anekdotával fűszerezve; melyekre csak én hallgattam, mint-hogy, mint már emlitém, a' hallgatódzás köteleességem.

Többi közt azt is elmondá, hogy nem régiben egy ifjúhoz hívák, ki kardszurást kapott, 's kinek sebéit ő igen különösnek találta. A' seb nem egyenes vonalban vagy alulról fölfelé volt döfve, hanem fölül-

ről lefelé; mivel pedig a' sebesült maga is szálás termetű, ellentársának, hogy ez a' sebet illy irányban ejthesse, tetemesen magasabbnak, az az: mintegy 10 lábnyi magasnak kellett volna lennie.

Sok faggatás után a' beteg végre megvallá, hogy a' sebet ön maga ejté magán. „Most azt kívánná ön tudni miért? — kérde tőlem a' fiatal Galen. — Ezt bajosan fogná valaki kitalálni — „hogy oka legyen a' tepliczi fürdőkre mehetni.“ Azért mindenre kért, rendelném neki az említett fürdőket; én kívánatát teljesítém is. Fáradságomat hercezeleg jutalmazván, még csak azt kívánta, hallgatnám-e a' dolgot. Szegény ifjú!“

„S ön szépen áll szavának!“ — mondám nevetve.

„Öntől nem félek, hogy kifecsegi!“ — lön az orvos válasza.

Az ajtó megnyílt, 's a' tábornok segédének karjára támaszkodva belépett. Alig pillantá-meg Henrik az orvost, hozzá sietve, 's kezét e' szókkal fogá-meg: „ön itt orvos ur?“ — Ezután nekünk mutatá-be illy szókkal: „uraim 's dámáim, im itt Aesculapom, ki sebemet gyógyítja, 's a' tepliczi fürdőket rendelé. Nemde orvos ur?“

Az orvos néhány szót rebegvén, azon ürügy alatt, hogy beteg vár reá, elsietett. A' tábornok karszékére ült, 's Henrik gyenge mosolylyal a' kandallóhoz támaszkodott. A' báróné meglepetve nem akart szólni; de nem is tudott. Nina halaványon 's fejét kezére gyámitva gondolatokba merült. Én kéjelve néztem őket; a' csoportot meglepőnek találván nyugtalanul vártam a' jelenet kifejlését, különösen a' csomó megoldatását.

Kedvelt dalát dünnögve, a' tábornok szakasztá-meg legelsőbbben a' csendet. Ez egy új dal volt; melyet többé a' szerző sem vallhatott volna magáénak, annyira megmásmítá a' tábornok, és sajátos, eredeti éneklés-módjával egészen magáévá tette.

„Holnap tehát Tepliczbe utazandunk — mondá végre — onnan a' Kárpátok közé; mit szólnak hozzá édes dámáim?“

Mindenki hallgatott, de Henriknek szemeiből öröm sugárzák.

„Elrakták-e már önök kalapjaikat, főkötőiket? — Készen van-e minden az utra?“

„Igen, ön indulhat, mikor tetszik!“ — felelé Nina, bátorságot vevén magának.

„Micsoda? én indulhatok? hát nem együtt utazunk?“

„Nem!“

„S mért nem, ha kérdenem szabad?“

„Eleinte az volt ugyan szándékunk anyámmal, hogy önt Pöstyénbe elkísérjük, innen pedig Csalóközbe menjünk, hol önnek jószága és szép kastélya van, melyet még nem láttunk. Itt akartuk önt bevárni.“

„S Tepliczbe magamat bocsátaoi?“

„O nem; szándékunk volt önt követni es ápolni. De most, miután unokája elérkezett, reánk nem lesz szüksége.“

„Mit akar ön ezzel?“

„Azt, hogy a' hegyek között halálra fognék unatkozni; hogy itt, e' barátságosabb tájon, már e' néhány nap alatt is unatkoztam.“

E' beszéd közben a' tábornok nyugtalanul feszengett karszékében; burnót-szelenczéjét sebesen forgatá ujjai között, 's én a' közelgő vésznek kitörését előre gyanítám. Henriket azonban nem nézhettem részvét nélkül. Halványan állott ez a' kandallóhoz támaszkodva; vonagló keze görcsösen szorítá annak párkányát, 's iszonyú maga megerőtetésébe került ingó testének lerogyásától megóvása. — Arczvonalaín sötét kétségbeesés ült; nagy éjsötét szemeibe egy köny lopódzott, 's én tisztán láttam, milly szörnyű indulat-tusának helyévé lön a' szerencsétlen ifjúnak keble. Megsebesíté magát, vért ontá, csakhogy egy hónapot ágya közelében tölthessen-el, 's im, a' reménylett kéjt, a' reménylett szerencsét — amannak szélye semmivé tette.

„Ezer mennykő! — kiálta a' tábornok boszúsan felszökve, és székét lábával a' szoba közepére rugva — ezer mennykő! hát ujoncznak néznek engem? — vagy azt hiszik, kogy egy asszony, egy gyermek által bölcső-féken engedem magamat vezettetni? Ön jöni fog asszonyom, jöni — mert én ugy akarom.“

Nina felállott, 's hidegen, noha remegve, mondá: „én nem megyek!“

„Mért nem?“

Nina már nem remegett, mert keblében határozata megérett volt. Lemondva, csak kötelességére hallgatólag, félhangon, de még is szilárdsággal felelé: „mert nem akarok!“

A' tábornok bős hevében éppen nejére akart rohanni, midőn valami tompa sohaj hallatszott. — Henrik sohaja volt, ki, ájulás kerülgetvén őt, lerogyó félben vala. Én hozzá ugrám, 's a' hanyatlót felfogtam. A' tábornoknak kitörő haragja azon pillanatban változtatá tárgyát, 's unokájára fordult: „az esztelen, már egy órája hogy itt áll — lehet-e ennél valami ostobábbat gondolni? Hihetőleg sebe szakadt-fel megint. Megjósoltam neki; de itt senki sem engedelmeskedik. Menjetez mindnyájan pokolba! — Még sem tér magához?“

„Igen“ — felelé Nina, ki azonnal Henrikhez ugrott, és őt a' leggyöngédebb nyájassággal ápolá.

„Végre — mondá a' tábornok szelidülve — végre fölveti szemeit!“

Nina hevesen távozott, 's anyjától kísértetve szobájába vonult. Nehány percz mulva a' tábornok is követé; de úgy látszék, kérései, mint szintén fenyegetődzései is, sikeretlenek voltak; mert estve komolyan mondá hozzánk: „a' menyecskének vas feje van!”

(Folytatása következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyász h ir. — Bécsben dec. 11-kén elgyengülésből 94-dik évében szenderült-el boldogabb életre m. Fekete Josepha grófné, néhai cs. kir. aranykulcsos m. gróf Fekete urnak özvegye.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyász h ir. — Pesten dec. 13-kán hosszas sorvasztó betegség után mult-ki csendes halállal ngos Wéhner Erzsébet asszonyság, néhai n. Eckstein Ferencz kir. tanácsnok urnak, cs. kir. Leopold jeles rend vitézének 's a' t. elmaradott özvegye. Hamvadó tetemei 15-kén diszes szertartás és számos kíséret mellett takarítottak-el. Gyászolják elhunytát gyermekei: t. Eckstein Rudolf ur, t. n Pest vgye szolgabirája, t. Eckstein Anna asszonyság, t. Barkóczy Rosty Albert urnak, több t. n. megye táblabirájának hitese, és Eckstein Luiza kisasszony.

KÜLÖNFÉLE.

Török ebéd. Némelly szakács-könyv-kedvelő talán szívesen veszi, ha azon ételeknek sorát (hiteles kútfők után) közöljük, mellyekkel a' fenséges europai vendégeket öszhő 10-kén Konstantinápolban, a' nagy uri palotában, megvendéglék; az ételek minemősége és felhordásuknak rendje némi fogalmat adand a' keletieknek főzés- 's asztal-rendezési művészetéről. — 1) Leves. — 2) Forralt juh-hus. — 3) Halak. — 4) Zsemle-szeletek piros mézmártással. — 5) Gözbe fojtott juhhus úgy nevezett töltött zsemle-szelettel (Pofesen). — 6) BirsKompot tejben főtt rissel fedve. — 7) Póku különféle zöldséggel. — 8) Ladaif (vékonyra szelt zsiros haluska mézzel). — 9) Sült haché. — 10) édesen sült tészták. — 11) Juh-cotelettek vörös hagyma mártással. — 12) Édes purée csibe-mellel. — 13) Sült kappan. — 14) Blanc-manger rissel. — 15) Kolbász. — 16) Borju-cotelettek szarvas gombával. — 17) Becsinált hal. — 18) Édes gombóc irósvaj-tésztával. — 19) Gyurmai (gözben fojtott ris növény-levelekbe takarva. — 20) Ponche (à la Romaine pances). — 21) Lakna (édesen sült gombóc). — 22) Csibe és tyuk fricandeau. — 23) Ormanbikal (kis szeletke faschirozott sütek.) — 24) Chaleba (tészta mézzel és zsirral). — 25) Tyukok, mézzel és szarvasgombával becsinálva. — 26) Czukorral beöntött irósvaj. — 27) Sült csibák. — 28) Aspic. — 29) Sült fürjek. — 30) Torták. — 31) Blanc-manger és vanília. — 32) Szőlő. — 33) Vanília-seherbet (fagylalt). A' csemege, mely különféle gyümölcsből 's czukrászi műből áll, nem hordatott-fel; mert mikor a' sor reá került volna, a' szultan belepött, 's helyét mindenki elhagyá. Borok közül sauternei, bordeauxi, champagnei, malagai és cziprusi került asztalra.

A' hindosztani nyelvek. Az újabb szóejtések Hindosztanban külön-félék és számosak; u. m. hindosztani, bengali, kasemiri, dogurai, ucsi (Vochi)

sindi, kucsi, guzeratti, konkani, pencsabi, bikarini, marvari, dsheipuri, odehy-puri, harauti, malvai, broachi, buhdeldundi, mahratti, magadhai, kosalai, machtalai, nepali, orissai, telingai, carnatai és tamili. A' bengalai felső tartományokban lakó néptömegnek nyelve azonban éppen nincs meghatározva, 's annyira különböző egymástól, hogy valamelyikbe kormány parancsolatot szétküldeni, melyet mindenki megértsen, igen bajos volna, ha csak minden körületnek nyelvére azt különösen le nem fordíttatná. Északi Indiának minden részében sanskrit az alapos szőjetés; u. m. Bengalia, Hindustan, Mahrattban 's a' t.; azonban a' tamiltól, mely a' Deccanok közt oly felsőséget nyert, mint a' sanskrit az északi tartományokban, egészen különböző. A' tamili, mellyen déli Indiában négy millio lakosnál több beszél, vagy törzse a' telugu, malayatom, és kanari nyelvnek, vagy velek ugyan azon egy eredetű. A' bengali szőjetésen mintegy 30 millio ember alsó Bengaliában, 's a' hindosztanin mintegy 20 millio beszél déli és északi Indiában. Déli Indiának a' telugui, tamili és carnatai fő szőjétése; az első Madrastól éjszakra nyuló, másodikat a' dél felé kanyaruló, harmadikat a' nyugotra fekvő Tafellandban, Ghatnak délre néző részén 's a' felsziget nyugoti oldalán beszélik.

Komoly rejtvény.

Egésznek lába én vagyok,

De feje téged ohajt,

Kettőnknek csak egy szívünk van

És az is mindig sohajt.

Én és te szívünkkel együtt

Leszünk oly hasznos állat,

Millyet láthatsz hízbán sokszor,

'S mezőken egész nyáját.

S. KAROLINA.

Előbbi rejtvény: „3-szor hatot; az az, Bálint 18 éves volt; mert ha anyjának mostani éveihez, vagy is 42-hez, 18-at adnánk, 60 éves lenne.

Figyelemztetés. Vége felé közelítvén jelen esztendőnk, e' folyóiratnak mind helybeli mind vidéki pártfogójai tisztelettel kérettelnek, hogy annak jövő fél évi lapjaira mennél előbb, 's hogy félbeszakadás nélkül vehessék az új évi számokat, még e' hónap lefolyta előtt ملتؤتassanak előfizetni akár a' cs. kir. postahivatalokon, akár Pesten a' kiadónál. — Ajánlani e' lapokat, úgy véljük, felesleg lesz, miután öt évi folyamattjok alatt egyirányos szakadatlan külső csinosságuk, 's a' hozzájuk mellekelt igen számos drága képek és műtárgyak, belső tartalmuknak pedig válogatott érdekességek által eléggé ajánlák magukat. Azon egyet említjük csak, hogy az oly igen érdekes nemzeti öltözeteket tárgyazó és igen költséges képeket jövő évben is rendkívüli mellékvények gyanánt folytatni fogjuk, mellyeknek több vagy kevesebb számmal megjelenhetését, valamint ezen évben történt, egyedül előfizetőink száma határozandja-el. — E' folyóirat ára a' régi marad, t. i. fél ére, minden képpel 's mellékvánnyel együtt, Pesten 's Budán boríték nélkül 5 ft. borítékkal 5 ft. 24 kr. — postán 6 ft. ezüst pénzben. Képek nélkül 1 pengő forinttal olcsóbb.

Szerkezi Róth krepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114 szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.